

*Magdalena RUDNICKA*  
*Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach<sup>1</sup>*  
*Wydział Nauk Społecznych*  
*Instytut Nauk o Bezpieczeństwie*  
*magdalena.rudnicka@uph.edu.pl*  
*ORCID 0000-0002-9041-2089*  
<https://doi.org/10.34739/dsd.2021.01.05>



---

## **ZORGANIZOWANA PRZESTĘPCZOŚĆ NARKOTYKOWA – PRAWNOMIĘDZYNARODOWE INSTRUMENTY ZWALCZANIA I ZAPOBIEGANIA**

---

**ABSTRAKT:** Przestępczość zorganizowana nie powstała nagle, jest zjawiskiem, którego początki sięgają XIX w. Jej współczesna postać cechuje się wyjątkową różnorodnością zarówno w aspekcie dóbr zagrożonych jej oddziaływaniem, jak i form, w których się przejawia. Główny obszar zagrożeń stanowią produkcja narkotyków oraz obrót nimi. Jest to problem globalny, a powiązania zorganizowanych grup przestępczych obejmują cały świat, bez względu na ustrój, sytuację polityczną czy gospodarczą danego kraju. Międzynarodowa przestępczość narkotykowa rozwinęła się zbyt szybko, aby mogły sprostać jej pojedyncze rządy. Państwa stanęły w obliczu konieczności połączenia sił i stworzenia silnego instrumentu prawnego, opartego na współpracy międzynarodowej, który będzie w stanie zapewnić odpowiednim organom krajowym właściwe uprawnienia w przeciwdziałaniu zorganizowanej przestępczości narkotykowej. Celem artykułu jest przedstawienie legislacyjno-instytucjonalnego wymiaru walki ze zorganizowaną przestępczością narkotykową w perspektywie globalnej, europejskiej, a także krajowej. Problem badawczy przyjął formę pytania: w jaki sposób w wymiarze międzynarodowym zwalczana jest zorganizowana przestępczość narkotykowa? Hipoteza badawcza przyjęła następujące brzmienie: dalszy, intensywny rozwój zorganizowanej przestępczości narkotykowej będzie wymagał zintensyfikowania działań na rzecz jej zwalczania, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia instrumentów prawnych opartych na spójnej współpracy.

**SŁOWA KLUCZOWE:** instytucje, narkotyki, przestępczość, regulacje prawne, współpraca międzynarodowa

---

## **ORGANIZED DRUG-RELATED CRIME – INTERNATIONAL LEGAL COMBAT AND PREVENTION INSTRUMENTS**

**ABSTRACT:** Organized crime did not arise suddenly, it is a phenomenon that dates back to the nineteenth century. Its modern form is characterized by exceptional diversity both in terms of goods threatened by its impact, as well as the forms in which it manifests itself. The main areas of threat are drug production and trafficking. It is a global problem and the links of organized crime groups cover the whole world, regardless of the system, political or economic situation of a given country. The international drug crime has developed too rapidly and individual governments are not able to cope with it. Countries have been confronted with the need to join forces and create a strong legal instrument, based on international cooperation, which will be able

---

<sup>1</sup> Siedlce University of Natural Sciences and Humanities; Poland.

to give the relevant national authorities the right powers to counter organized drug crime. The aim of the article is to present the legislative and institutional dimension of the fight against organized drug crime in the global, European, and national perspective. The research problem took the form of a following question: how is organized drug crime combated internationally? The author also adopted the following research hypothesis: further, intensive development of organized drug crime will require intensified actions to combat it, with particular emphasis on strengthening legal instruments based on coherent cooperation.

**KEYWORDS:** crime, drugs, institutions, international cooperation, legal regulations

## WPROWADZENIE

Międzynarodowa przestępczość jest niezwykle fenomenem<sup>2</sup>. Poszczególne państwa, które zaobserwowały jej działalność, były zmuszone do połączenia swoich sił przeciwko nowemu, szczególnie groźnemu wrogowi<sup>3</sup>. Musiały stworzyć silny instrument prawny, aby krajowe organy i instytucje dysponowały właściwą siłą, a także posiadały uprawnienia do przeciwdziałania owej przestępczości<sup>4</sup>. Powstawały umowy dwustronne i umowy wielostronne oraz umowy regionalne i uniwersalne, które w zakresie przedmiotowym odnosiły się do przestępczości zorganizowanej jako całościowego zjawiska (tzw. *comprehensive treaties*). Powstały również umowy, które miały charakter sektorowy, a ich regulacje odnosiły się do poszczególnych przestępstw np. produkcji i handlu narkotykami<sup>5</sup>. Największe znaczenie dla społeczności międzynarodowej, w celu efektywnego zwalczania zorganizowanej przestępczości, mają umowy wielostronne o charakterze uniwersalnym.

Działania Organizacji Narodów Zjednoczonych, ukierunkowane na wzmocnienie współpracy międzynarodowej w celu zapobiegania i zwalczania przestępczości zorganizowanej, zostały podjęte kilkadziesiąt lat temu<sup>6</sup>. Tę problematykę analizowano również na Kongresach ONZ<sup>7</sup>. W 1991 r. ONZ zintensyfikowała swoje działania poprzez utworzenie Komisji Zapobiegania Przestępczości oraz Wymiaru Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (z ang. *Commission on Crime Prevention and Criminal Justice*). Jednym z głównych aspektów działalności Komisji stała się problematyka zwalczania międzynarodowej przestępczości zorganizowanej<sup>8</sup>. Jej pierwsza sesja odbyła się w 1992 r.<sup>9</sup> Zaproponowano wówczas zwołanie konferencji międzynarodowej, poświęconej wielostronnej współpracy w zakresie zwalczania międzynarodowej przestępczości zorganizowanej. W dniach 21-23 listopada 1994 r. w Neapolu odbyła się Światowa Ministerialna Konferencja na temat

<sup>2</sup> Z. Galicki, *Międzynarodowa przestępczość zorganizowana – prawnomiędzynarodowe instrumenty zwalczania i zapobiegania*, op. cit., s. 115. Vide: *Przestępczość zorganizowana: fenomen, współczesne zagrożenia, zwalczanie, ujęcie praktyczne*, W. Jasiński, W. Mądrzejowski, K. Waciak (red.), Szczytno 2013.

<sup>3</sup> Vide: M. Rutkowska-Grzywaczewska, *Przestępczość zorganizowana w prawie międzynarodowym. Wybrane zagadnienia*, Łódź 2004.

<sup>4</sup> Z. Galicki, *Międzynarodowa przestępczość zorganizowana...*, op. cit., s. 116. Vide: K. Laskowska, *Rosyjskojęzyczna przestępczość zorganizowana. Studium kryminologiczne*, Białystok 2006.

<sup>5</sup> Vide: Z. Galicki, *Międzynarodowa przestępczość zorganizowana...*, op. cit., s. 115. Ponadto umowy mogły być zawierane na szczeblu międzyresortowym, międzyrządowym, między państwowym.

<sup>6</sup> Vide: K. Sławik, *Przestępczość międzynarodowa w świetle prac Organizacji Narodów Zjednoczonych*, Warszawa 1989.

<sup>7</sup> Były one organizowane od 1955 r. co 5 lat.

<sup>8</sup> Z. Galicki, *Międzynarodowa przestępczość zorganizowana...*, op. cit., s. 117.

<sup>9</sup> Dwa miesiące po zabójstwie sędziego Giovanniego Falcone. Był on szefem delegacji do Komisji.

międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, która przyjęła Neapolitańską Deklarację Polityczną i Globalny Plan Działania, przeciwko Międzynarodowej Przestępczości Zorganizowanej (tzw. Deklaracja z Neapolu)<sup>10</sup>. Miesiąc później została zaaprobowana przez Zgromadzenie Ogólne ONZ. Wówczas wykonano ważny krok w kierunku przeciwdziałania międzynarodowej przestępczości zorganizowanej i walki z nią.

24 września 1994 r. na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ złożono projekt Konwencji przeciwko przestępczości zorganizowanej. Propozycja ta została oficjalnie zaprezentowana przez ówczesnego Prezydenta RP, Aleksandra Kwaśniewskiego. W późniejszych latach prowadzono intensywne prace związane ze zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości zorganizowanej. 15 listopada 2000 r. przyjęto Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości<sup>11</sup>. J. Sandorski analizując pracę Organizacji Narodów Zjednoczonych zwrócił uwagę na powiązanie zjawiska przestępczości zorganizowanej i korupcji<sup>12</sup>. Zasadniczym elementem systemu jest kryminalizacja wybranych typów czynów zabronionych, w tym uczestnictwa w zorganizowanych grupach przestępczych<sup>13</sup>. E.W. Pływaczewski wskazał ważny wymiar takich czynów, a mianowicie ich ponadnarodowość, tzn. są one popełniane w więcej niż jednym państwie lub tylko w jednym, lecz ze skutkiem w innych<sup>14</sup>.

Poszczególne kraje zawierają między sobą umowy w zakresie zwalczania zorganizowanej przestępczości na szczeblu rządowym, bądź pomiędzy ministrem właściwym dla spraw wewnętrznych i odpowiednim urzędem kraju drugiego<sup>15</sup>. E. Gabara wskazała na zakres regulacji międzynarodowych, na podstawie których podejmowana jest walka ze zjawiskami towarzyszącymi zorganizowanej przestępczości po to, by ją ograniczyć bądź kontrolować<sup>16</sup>. Wyróżniła ona walkę z narkomanią oraz produkcją i handlem narkotykami, z procederem prania pieniędzy oraz handlem żywym towarem. Na arenie międzynarodowej pośrednio podejmuje się działania polegające na przeciwdziałaniu i zwalczaniu wskazanego zjawiska. Poszczególne przepisy odnoszą się do przestępczości zorganizowanej na różnych obszarach jej występowania. Adekwatnym przykładem jest ograniczanie popytu na narkotyki wśród osób, które je zażywają i same nie poradzą sobie z porzuceniem tego niebezpiecznego uzależnienia. Wśród społeczeństw prowadzone są także liczne programy edukacyjne oraz propaguje się życie wolne od nałogów.

Akty międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, również narkotykowej, są coraz większym zagrożeniem dla międzynarodowego prawa, porządku i bezpieczeństwa. Przestępczość

<sup>10</sup> Vide: J. Telak, K. Gad, *Międzynarodowa przestępczość zorganizowana – wybrane aspekty*, „Zeszyty Naukowe SGSP” 2018, t. 2, nr 66, s. 154.

<sup>11</sup> Dz. U. 2005 r., Nr 18, poz. 158.

<sup>12</sup> Vide: J. Sandorski, *Patologie międzynarodowe – korupcja i przestępczość zorganizowana* [w:] J. Simonides (red.), *Organizacja Narodów Zjednoczonych. Bilans i perspektywy*, Warszawa 2006, s. 609.

<sup>13</sup> Vide ibidem.

<sup>14</sup> Ibidem. Do innych elementów systemu przeciwdziałania i zwalczania zorganizowanej przestępczości (w tym narkotykowej) należą: udzielanie pomocy prawnej w sprawach karnych, stosowanie ekstradycji, wypłacanie odszkodowań ofiarom działań przestępczości zorganizowanej oraz ponoszenie odpowiedzialności przez osoby prawne za przestępstwa wymienione w Konwencji z Palermo.

<sup>15</sup> Vide: ibidem.

<sup>16</sup> E. Gabara, *Stanowisko Polski w zwalczaniu międzynarodowej przestępczości zorganizowanej*, Toruń 2004, s. 210 i n.

narkotykowa posiada szkodliwy wpływ na polityczno-ekonomiczne funkcjonowanie państw, w których widoczna jest jej działalność. Przemysł i handel narkotyków daleko wykraczają poza granice pojedynczych państw. Warto zauważyć, że zorganizowane grupy przestępcze próbują za wszelką cenę uniknąć odpowiedzialności karnej, działając na szkodę wielu krajów, popełniając przestępstwa w kilku obszarach równocześnie, np. wytwarzają narkotyki w nielegalnych laboratoriach, przemycają broń i ludzi, a także legalizują środki pieniężne pochodzące z przestępczego procederu.

## WYMIAR EUROPEJSKI

Najistotniejszym dokumentem europejskim, powstałym na rzecz zwalczania zorganizowanej przestępczości, jest tzw. Układ z Schengen<sup>17</sup>. Jest to umowa, która wskazuje na sukcesywne rezygnowanie z kontroli na wspólnych granicach. Szczegółowe informacje, odnoszące się do opisywanych działań, określono w Konwencji z Schengen z 19 czerwca 1990 r.<sup>18</sup> Reguluje ona m.in. „ułatwienia procedury ekstradycyjnej; przekazywanie dokumentów w trybie pomocy prawnej w poszczególnych fazach postępowania karnego; wykonywanie zagranicznych orzeczeń sądowych; powołanie stałej grupy roboczej w celu wypracowania skutecznej polityki zwalczania handlu narkotykami i środkami odurzającymi; zasady harmonizacji prawa krajowego w sprawach przemytu narkotyków i przesyłek kontrolowanych”<sup>19</sup>. W ramach wskazanej Konwencji uregulowano również szczegółowe uprawnienia policji krajowych. Nadano im uprawnienia do prowadzenia operacji transgranicznych, do których możemy zaliczyć obserwację czy pościg.

Ważną częścią układu jest System Informacji Schengen (z ang. *Schengen Information System* – SIS)<sup>20</sup>, który opiera się na wymianie danych o osobach i przedmiotach, umożliwiając jednocześnie dokonanie sprawdzenia, czy określona osoba bądź przedmiot nie figurują w policyjnych bazach danych państw członkowskich. Jednostka centralna Systemu Informacji Schengen mieści się w Strasburgu<sup>21</sup>. System telekomunikacyjny SIRENE (z ang. *Supplementary Information Request at the National Entries*) pełni rolę uzupełniającą SIS<sup>22</sup>.

<sup>17</sup> Vide: E.W. Pływaczewski (red.), *Przestępczość zorganizowana*, op. cit., s. 182. Vide: *Układ z Schengen i Schengen System Informacyjny*, s. 38–42,

[http://www.krakow.pte.pl/pliki/Ewolucja%20i%20ocena%20funkcjonowania\\_02\\_Rozdzia%C5%82-2.pdf](http://www.krakow.pte.pl/pliki/Ewolucja%20i%20ocena%20funkcjonowania_02_Rozdzia%C5%82-2.pdf) (dostęp: 14.12.2020); Instytucje i instrumenty prawne w walce z przestępczością przeciwko interesom finansowym Unii Europejskiej – prawo krajowe i perspektywa europejska. Międzynarodowa konferencja naukowa, Warszawa 4–6 grudnia 2003, materiały: M. Hudzik, C. Nowak (red.), Warszawa 2004; M. Krystyniak, *Układ z Schengen – konsekwencje dla Polski*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny” 2004, nr 17(1), s. 39–47; G. Sobczak, *Układ z Schengen a wybrane aspekty polityki wewnętrznej państw Unii Europejskiej*, „Zeszyt Naukowy/Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji w Kielcach” 2002, nr 5, s. 77–83.

<sup>18</sup> Vide: E.W. Pływaczewski (red.), *Przestępczość zorganizowana*, op. cit., s. 182; G. Balawajder, *Warunki członkostwa państw w strefie Schengen*, „Opolskie Studia Administracyjno-Prawne” 2013, t. XI, nr 4, s. 45–58.

<sup>19</sup> W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*, op. cit., s. 174.

<sup>20</sup> Vide: E.W. Pływaczewski (red.), *Przestępczość zorganizowana*, op. cit., s. 182; A. Dragan, *System Informacyjny Schengen drugiej generacji jako nowoczesne rozwiązanie informatyczne*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska sectio G - Ius” 2015, t. 62, nr 1, s. 33–53.

<sup>21</sup> W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*, op. cit., s. 174.

<sup>22</sup> „Poszczególne krajowe elementy tego systemu – jednostki policyjne, celne i sądowe – tworzą kanał przekazywania informacji i dokumentów towarzyszących poszukiwaniom”. Ibidem.



Można wskazać dwa podstawowe okresy kształtowania się działalności przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej w ramach systemu Unii Europejskiej. Pierwszy opierał się na postanowieniach art. K.1, zawartego w tytule VI Traktatu o Unii Europejskiej. Został podpisany w Maastricht 7 lutego 1992 r.<sup>23</sup> Artykuł ten rozszerzał zakres działania Wspólnoty Europejskiej na współpracę w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości oraz spraw wewnętrznych<sup>24</sup>. Wskazywał, że cele Unii mogą być osiągnięte bez naruszania posiadanych wówczas uprawnień Wspólnoty Europejskiej. Pewne obszary państwa członkowskie muszą traktować jako sferę współpracy czy wspólnego zainteresowania. Do obszarów tych zaliczono: współpracę policyjną dla celów zwalczania terroryzmu i zapobiegania mu oraz nielegalny handel narkotykami i inne formy przestępczości międzynarodowej, włączając w to również, elementy współpracy celnej<sup>25</sup>. Zadania te miały być realizowane w ramach tzw. trzeciego filaru Unii Europejskiej. Jego pierwotna nazwa przyjęła brzmienie Współpracy w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych<sup>26</sup>. Na podstawie art. K.1. traktatu z Maastricht wypracowano i przyjęto dokumenty prawne, odnoszące się do przestępczości zorganizowanej w aspekcie uniwersalnym, a także jej poszczególnych form, w tym nielegalnego handlu narkotykami.

W Traktacie amsterdamskim, z 2 października 1997 r.<sup>27</sup>, uregulowano zasady bezpośredniej współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych, pomiędzy państwami Unii Europejskiej<sup>28</sup>. Na jego mocy państwa członkowskie mogły współdziałać w zakresie: gromadzenia, przetwarzania, analizy oraz wymiany informacji; współdziałania operacyjnego pomiędzy organami państw członkowskich; współpracy szkoleniowej, wymiany doświadczeń, oceny i wymiany technik wykrywczych, powstałych na rzecz zwalczania przestępczości zorganizowanej<sup>29</sup>. Koordynatorem wiodącym wskazanej współpracy stał się Europol.

W 1999 r. na szczycie w Tampere<sup>30</sup> przyjęto kolejne zalecenia, dotyczące walki z zorganizowaną przestępczością. Kwestią nadrzędną było zintegrowanie systemów krajowych

<sup>23</sup> Vide: Z. Galicki, *Międzynarodowa przestępczość zorganizowana – prawnomiędzynarodowe instrumenty zwalczania i zapobiegania*, op. cit., s. 129.

<sup>24</sup> Vide: J. Ciak, *Wypełnianie finansowych wymogów Traktatu z Maastricht przez kraje obszaru euro i Polskę w realizowanej polityce budżetowej*, „Bank i Kredyt” 2003, nr 8, s. 29–37; M. Książniakiewicz, *Niemiecka debata nad przyszłością integracji europejskiej (po traktacie z Maastricht)*, „Przegląd Zachodni” 2013, nr 346(02), s. 131–153.

<sup>25</sup> Vide: Z. Galicki, *Międzynarodowa przestępczość zorganizowana – prawnomiędzynarodowe instrumenty zwalczania i zapobiegania*, op. cit., s. 129.

<sup>26</sup> „Dotyczył on problemów imigracji, przestępczości zorganizowanej, terroryzmu i patologii społecznej oraz spraw wizowych i azylów”. Ibidem, s. 130.

<sup>27</sup> Szerzej: vide ibidem, s. 130 i n; S. Parzymies, *Traktat Amsterdamski o Unii Europejskiej*, „Sprawy Międzynarodowe” 1997, nr 3, s. 9–23; B. Kuźniak, A. Capik, *Traktat Amsterdamski*, Warszawa 2000; J. Maliszewska, *Zasada wzmocnionej współpracy w prawie wspólnoty europejskiej – od Traktatu Amsterdamskiego po projekt Traktatu Konstytucyjnego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2007, R. LXIX, z. 1, s. 33–43.

<sup>28</sup> Wcześniej (w 1997 r.) został przyjęty Plan Działania na rzecz zwalczania przestępczości zorganizowanej. Był on długofalową strategią Unii Europejskiej. Kluczowym elementem było „wdrażanie dorobku prawnego Organizacji Narodów Zjednoczonych w tym zakresie. Ponadto wymieniano także zacieśnienie współpracy policyjnej, wymianę informacji, analizy, określenie roli Europolu w walce ze zjawiskiem. Dokument ten stanowił zgrab unijnej strategii w tym zakresie”. E.W. Pływaczewski (red.), *Przestępczość zorganizowana*, op. cit., s. 182.

<sup>29</sup> W. Mądrzejewski, *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*, op. cit., s. 175.

<sup>30</sup> Vide: Z. Galicki, *Międzynarodowa przestępczość zorganizowana...*, op. cit., s. 131–134; A. Gruszczak, *III filar Unii Europejskiej po Tampere. Wnioski i perspektywy*, „Studia Europejskie/Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego” 2000, nr 3, s. 87–106.

prewencji kryminalnej w system europejski. W zaleceniu nr 4 zawarto następującą koncepcję: w ramach krajów członkowskich będą działały zespoły śledcze do walki z handlem ludźmi i terroryzmem. W prawie europejskim dążono do ujednoczenia przepisów, dotyczących zorganizowanej przestępczości, powstały analogiczne definicje i sankcje karne za prowadzenie działalności przestępczej, w tym również przestępczości narkotykowej. Takie rozwiązanie, niewątpliwie ukierunkowane było na usprawnienie działań uprawnionych organów, a także zwiększenie ich efektywności.

W 2004 r. Rada Europejska uchwaliła Program Haski<sup>31</sup>. Zaprezentowano w nim 10 kierunków priorytetowych w zakresie wzmocnienia obszaru wolności, bezpieczeństwa i wymiaru sprawiedliwości<sup>32</sup>. Jeden z owych priorytetów dotyczył walki ze zorganizowaną przestępczością i zakładał stworzenie unijnej strategii we wskazanym celu. W strategii tej założono trzy zasadnicze kierunki: opracowanie bazy wiedzy oraz regularna wymiana informacji pomiędzy zainteresowanymi organami, zwalczanie przestępczości zorganizowanej i poprawa współpracy<sup>33</sup>.

Opracowując bazę wiedzy i wymiany informacji pomiędzy zainteresowanymi organami zakładano, że skuteczniej poznaje się zjawisko przestępczości zorganizowanej, w tym także narkotykowej, jeśli zbierze się o niej szereg istotnych informacji. Konieczne stało się rozpoznanie zagrożeń, niosących niebezpieczeństwo dla całego państwa. Rezultatem było opracowanie nowych technik i metod badawczych, zajmujących się szacowaniem ryzyka (z ang. *thread assessment*)<sup>34</sup>. W Programie Haskim położono nacisk na znaczenie koncepcji *intelligence-led policing*, zgodnie z którą organy ścigania są zobligowane do wykonywania swoich zadań w oparciu o analizę kryminalną<sup>35</sup>. Na analizę kryminalną składają się dwa rodzaje analiz: strategiczna oraz operacyjna.

W kontekście zorganizowanej przestępczości analiza kryminalna jest szczególnie użyteczna. Upoważnione organy korzystają z niej w sprawach, które charakteryzuje wielowątkowość. Analiza kryminalna jest niezbędna, gdy sprawy obejmują rozległy obszar geograficzny, a grupy przestępcze charakteryzują się skomplikowaną i rozbudowaną strukturą powiązań. Jest konieczna wówczas, gdy organy ścigania spotykają się ze znaczną ilością informacji, co uniemożliwia im bezpośrednie śledzenie i kojarzenie faktów<sup>36</sup>. Dzięki analizie kryminalnej upoważnione organy mają możliwość efektywniejszego przygotowania się do danego zagrożenia oraz operatywnie na nie reagować.

Kolejnym dokumentem unijnym, dotyczącym zapewnienia obywatelom Wspólnoty odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, jest Program Sztokholmski<sup>37</sup>. Zawarto w nim postanowienia,

<sup>31</sup> Vide: F. Jasiński, *Program Haski – wzmocnienie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości UE*, „Wspólnoty Europejskie” 2004, nr 12(157), s. 52–55; A. Mączyński, *Program haski a polskie prace kodyfikacyjne w dziedzinie prawa prywatnego międzynarodowego*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2009, nr 1, s. 239–250.

<sup>32</sup> Dz.U. UE C 236 z 24.9.2005 r.

<sup>33</sup> W. Pływaczewski (red.), *Przestępczość zorganizowana*, op. cit., s. 184.

<sup>34</sup> Vide ibidem.

<sup>35</sup> Vide ibidem; M. Kobylas, *Wykorzystanie analizy kryminalnej w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej*, [w:] *Problemy współczesnej kryminalistyki*, M. Goc, E. Gruza, T. Tomaszewski (red.), t. X, Warszawa 2006, s. 125 i n.

<sup>36</sup> Vide: W. Pływaczewski (red.), *Przestępczość zorganizowana*, op. cit., s. 184.

<sup>37</sup> Dz.U. UE C 115 z 4.5.2010 r.

które można odnieść do walki ze zorganizowaną przestępczością. Dotyczą one obszarów, do których zaliczyć możemy ochronę praw i wolności obywatelskich, zapewnienie sprawnie funkcjonującego wymiaru sprawiedliwości, zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego oraz uporządkowanego dostępu do terytorium państw unijnych, spójnej polityki imigracyjnej i azylowej<sup>38</sup>. W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego istotna jest walka państw członkowskich Wspólnoty z dwoma zjawiskami: przestępczością zorganizowaną oraz terroryzmem. Wskazane zjawiska zdecydowanie przekraczają granice jednego państwa, są szczególnie niebezpieczne, a ich zwalczanie wymaga ścisłej współpracy kilku, a nawet kilkunastu państw jednocześnie. W Programie Sztokholmskim podkreślono rolę współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych oraz zapewnienia kontroli przekraczania granic<sup>39</sup>. Wyszczególniono w nim kilka kategorii przestępstw, w tym również nielegalną produkcję narkotyków i handel nimi<sup>40</sup>. Program ten kładzie nacisk na działania proaktywne, uprzedzające, wieloaspektowe. Współpraca z państwami nienależącymi do Unii Europejskiej stała się obligatoryjna.

## REGULACJE KRAJOWE

Do podstaw prawnych, ukierunkowanych na zwalczanie przestępczości zorganizowanej, należą również przepisy prawa polskiego<sup>41</sup>. W. Mądrzejowski zauważył, że na tle innych krajów europejskich, polskie instytucje, trudniące się zwalczaniem oraz przeciwdziałaniem przestępczości zorganizowanej, dysponują niezwykle szerokim wachlarzem uprawnień, które są zbliżone do działań stosowanych przez organy ochrony prawa w Stanach Zjednoczonych<sup>42</sup>. W praktyce europejskiej polskie instytucje muszą liczyć się z mniejszymi uprawnieniami aniżeli instytucje z innych krajów. Przynajmniej dotyczy to operacji specjalnych oraz wykorzystania instytucji świadka koronnego. Do środków prawnych stosowanych w zwalczaniu i zapobieganiu przestępczości zorganizowanej w Polsce, w tym także narkotykowej, należą przepisy Kodeksu karnego<sup>43</sup>, funkcja świadka anonimowego, świadka incognito<sup>44</sup>, świadka koronnego<sup>45</sup> oraz środki przewidziane w Ustawie o Policji.

<sup>38</sup> W. Pływaczewski (red.), *Przestępczość zorganizowana*, op. cit., s. 185.

<sup>39</sup> Vide ibidem, s. 185–186.

<sup>40</sup> Ibidem, s. 186.

<sup>41</sup> Vide: B. Guziński, *Przestępczość zorganizowana w sferze środowiska – mafie śmieciowe*, [w:] *Karnoprawne aspekty środowiska. Wyzwania dla teorii i praktyki*, M. Adamczyk, J. Karaźniewicz, K. Pruszkiewicz-Słowińska (red.), Olsztyn 2017.

<sup>42</sup> W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*, op. cit., s. 132.

<sup>43</sup> Vide: W. Pływaczewski (red.), *Przestępczość zorganizowana*, op. cit., s. 209–223.

<sup>44</sup> Vide: L.K. Paprzycki, *Świadek anonimowy – standard europejski a realia postępowania karnego*, „Palestra” 2002, nr 46(1-2/529-530), s. 18–31.

<sup>45</sup> Przepis ten odnosi się do odpowiedzialności za uczestnictwo w grupie zorganizowanej, przy czym uczestnictwo w grupie zostało określone jako „faktyczna przynależność do grupy lub związku, wyrażająca się w akceptowaniu zasad tam obowiązujących, a także wykonywanie zadań wskazanych przez osoby stojące wyżej w hierarchii grupy”. Uczestnictwem (w grupie przestępczej) będzie więc każdy rodzaj aktywności ukierunkowany na rzecz grupy. Ktoś, kto działa w grupie przestępczej, nie podejmuje działań po to, by zaspokoić własne interesy. Punktem odniesienia jest dobro grupy, do której należy. Aktywność ukierunkowana na rzecz grupy to taka aktywność, która z jednej strony może być związana z popełnianiem konkretnych przestępstw (np. wytwarzanie narkotyków w nielegalnym laboratorium), z drugiej – może dotyczyć innych niezbędnych przedsięwzięć istotnych z perspektywy istnienia, funkcjonowania danej grupy (np. zaopatrzenie w określone substancje do wytwarzania narkotyków). Obligatoryjne jest wykazanie związku

Do przestępczości zorganizowanej odnoszą się także przepisy Kodeksu karnego z 1997 r. Przepisy art. 258 i 299 k.k., które penalizują zachowania pojedynczych jednostek, mających swój udział w grupie przestępczej oraz zajmują się legalizacją środków, pochodzących z nielegalnej działalności. Z kolei przepisy art. 60, 65 i 259 K.K. odnoszą się do zasad wymierzania kary grupom przestępczym, tzn. sprawcom, którzy mają czynny udział w zorganizowanej działalności przestępczej<sup>46</sup>.

Przepis art. 258 K.K.<sup>47</sup> wskazuje, że zorganizowana działalność przestępcza – również narkotykowa – może być prowadzona w formie dwóch kluczowych struktur: zorganizowanej grupy przestępczej<sup>48</sup> i związku przestępczego<sup>49</sup>. W Kodeksie karnym wskazano kryteria charakterystyczne dla organizacji związku przestępczego. Są nimi: obowiązywanie zasad rekrutacji, hierarchiczność struktury, ustalenie zakresów kompetencji i podział zadań pomiędzy poszczególnymi członkami, określony program i formy działalności, ustalenie obowiązków poszczególnych członków grupy, które obejmują podporządkowanie się poleceniom kierownictwa i określonym zasadom dyscypliny<sup>50</sup>. W Kodeksie karnym zostały wyróżnione trzy postacie grup i związków przestępczych. Możemy do nich zaliczyć: „grupy i związki mające na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego; grupy i związki o charakterze zbrojnym; grupy i związki o charakterze terrorystycznym”<sup>51</sup>. Przestępczość narkotykowa należy do pierwszej z nich<sup>52</sup>.

W art. 60 K.K. prawodawca przewidział możliwość skorzystania przez sąd z trzech instytucji<sup>53</sup> tj. nadzwyczajnego złagodzenia kary, warunkowego zawieszenia wykonania kary i odstąpienia od wymierzenia kary. Warunek stanowi kontekst, w którym sprawca przestępstwa, współdziałający z innymi osobami w ramach zorganizowanej struktury przestępczej, posiada wiedzę o okolicznościach

---

pomiędzy (świadomym) sprawcą a podejmowanymi przez niego działaniami na rzecz zorganizowanej grupy przestępczej. Ponadto udział w takiej grupie musi mieć charakter przestępstwa trwałego, tzn. stan niezgodny z prawem musi trwać przez cały okres, w jakim dana osoba była członkiem grupy; Vide: E.W. Pływaczewski, *Świadek koronny jako instrument zwalczania przestępczości zorganizowanej*, „Prokuratura i Prawo” 2010, nr 7–8, s. 93–116; Vide: na temat prania pieniędzy: W. Pływaczewski (red.), *Przestępczość zorganizowana*, op. cit., s. 135–136.

<sup>46</sup> Do zorganizowanych przestępstw o charakterze kryminalnym mają zastosowanie również przepisy: art. 163, 164, 165, 166, 252, 282 k.k.

<sup>47</sup> Vide: W. Pływaczewski (red.), *Przestępczość zorganizowana*, op. cit., s. 224–236.

<sup>48</sup> Zorganizowana grupa przestępcza: „stanowi swoistą niższą formę zorganizowania przestępczego. Jest odpowiednikiem tradycyjnego pojęcia spisku. Musi się składać przynajmniej z 3 osób i charakteryzować podstawowymi cechami struktury organizacyjnej – tj. określonym, sprzecznym z prawem celem działania, podziałem ról w realizacji przedsięwzięć przestępczych począwszy od przygotowania na podziale zysków kończąc, podmiotem lub podmiotami koordynującymi, uzależnieniem wysokości zysków od miejsca w hierarchii grupy. Celem funkcjonowania takiej grupy może być nawet popełnienie jednego przestępstwa, a struktura grupy – mieć charakter doraźny”. W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*, op. cit., s. 133.

<sup>49</sup> Związek przestępczy to: „to wyższa forma zorganizowania określana niegdyś jako banda, czyli porozumienie szerszym zakresie ukierunkowane na dokonywanie wielu przestępstw. W obecnym stanie prawnym pod pojęciem związku należy rozumieć zarówno wielką, obejmującą bliżej nieokreśloną liczbę uczestników organizację przestępczą o rozbudowanych wielofunkcyjnych strukturach, jak i kilkusobowy, wyspecjalizowany w popełnianiu określonych typów przestępstw zespół, który z tej działalności uczynił sobie stałe, obliczone na długi czas źródło podstawowych dochodów”. Ibidem.

<sup>50</sup> Ibidem, s. 133–134.

<sup>51</sup> Ibidem, s. 134.

<sup>52</sup> Vide ibidem, s. 134 i n. Szczególną odpowiedzialność ponoszą osoby, które założyły grupę przestępczą.

<sup>53</sup> Vide: W. Pływaczewski (red.), *Przestępczość zorganizowana*, op. cit., s. 237–246.



zaistnienia ciężkich przestępstw, zagrożonych karą powyżej 5 lat pozbawienia wolności, i zobowiąże się do współdziałania z organami ścigania<sup>54</sup>. Sprawca ten określany jest wówczas mianem małego świadka koronnego. Na mocy przepisu art. 60 § 3 K.K. możliwe jest złagodzenie odpowiedzialności karnej sprawcom zabójstw oraz przestępcom, którzy pełnili funkcje kierownicze w grupie, Ustawa o świadku koronnym w podanych okolicznościach<sup>55</sup> wyklucza jednak przyznanie im statusu świadka koronnego<sup>56</sup>. Przepis ten może być w sposób negatywny wykorzystany przez sprawców, którzy kierowali wykonaniem zabójstwa przez członków grupy przestępczej, do pogrążenia tylko bezpośredniego sprawcy. Jednocześnie sami skorzystaliby z obligatoryjnego nadzwyczajnego złagodzenia kary. Istotne jest także to, że sprawca powinien ujawniać informacje do końca postępowania przygotowawczego<sup>57</sup>.

W art. 60 § 4 K.K. przewidziano fakultatywne nadzwyczajne złagodzenie kary, które może zostać wykorzystane do rozbicia solidarności zorganizowanej grupy przestępczej. Ma być ono nagrodą dla sprawcy za ujawnienie organom ścigania informacji co do popełnionych przestępstw oraz okoliczności ich popełniania przez innych członków grupy. Sąd może więc je zastosować, gdy sprawca złożył szczegółowe wyjaśnienia w swojej sprawie; sprawca wyjawił przed organem ścigania prowadzącym postępowanie przygotowawcze i przedstawił istotne okoliczności, które dotychczas były nieznane temu organowi; ujawnione okoliczności dotyczą przestępstwa zagrożonego karą powyżej 5 lat pozbawienia wolności; wniosek o zastosowanie wobec sprawcy art. 60 § 4 wystosował prokurator<sup>58</sup>. W określonym przypadku sąd może także zastosować warunkowe zawieszenie wykonania kary wobec współdziałającego z organami ścigania sprawcy.

Wraz z ustawą z dnia 6 lipca 1997 r. o zmianie Kodeksu postępowania karnego<sup>59</sup> do polskiego prawa procesowego wprowadzono instytucję świadka anonimowego (świadka incognito)<sup>60</sup>. Art. 184 K.P.K. przyjął wówczas następujące brzmienie: „§ 1. Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może wydać postanowienie o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych, jeżeli nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie. Postępowanie w tym zakresie toczy się bez udziału stron i objęte jest tajemnicą państwową. W postanowieniu pomija się okoliczności, o których mowa w zdaniu pierwszym”<sup>61</sup>.

<sup>54</sup> W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*, op. cit., s. 137.

<sup>55</sup> Ustawa o świadku koronnym z dnia 25 czerwca 1997 r., Dz. U. 1997 Nr 114, poz. 738 z późn. zm.

<sup>56</sup> Vide: E.W. Pływaczewski, *Przestępczość zorganizowana. Świadek koronny, terroryzm – w ujęciu praktycznym*, Kraków 2005.

<sup>57</sup> Vide: W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*, op. cit., s. 138.

<sup>58</sup> Ibidem.

<sup>59</sup> Dz. U. z 1995 r., Nr 89, poz. 444.

<sup>60</sup> Vide: W. Pływaczewski (red.), *Przestępczość zorganizowana*, op. cit., s. 267–270

<sup>61</sup> W. Mądrzejowski, *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*, op. cit., s. 138–139. Art. 184 § 2 k.p.k. przyjął następujące brzmienie: „W razie wydania postanowienia określonego w § 1 okoliczności, o których mowa w tym przepisie, pozostają wyłącznie do wiadomości sądu i prokuratora, a gdy zachodzi konieczność – również funkcjonariusza Policji prowadzącego postępowanie. Protokół przesłuchania świadka wolno udostępniać oskarżonemu lub obrońcy tylko w sposób uniemożliwiający ujawnienie okoliczności, o których mowa w § 1. (...)”.

Tajemnicą państwową objęte są przede wszystkim dane osobowe świadka, ale sąd bądź prokurator mogą utajnić inne okoliczności, na podstawie których dałoby się go zidentyfikować. Szczególne znaczenie ma zapewnienie maksymalnej ochrony świadkowi, który zdecydował się zeznawać, ze względu na możliwość dokonania na nim zemsty przez członków grupy przestępczej. W. Mądrzejowski słusznie zauważył, że instytucja świadka incognito powstała w reakcji na powtarzające się zastraszania świadków, którzy posiadali informacje na temat działalności zorganizowanych grup przestępczych<sup>62</sup>. Sąd bądź prokurator może podczas postępowania przygotowawczego postanowić o zachowaniu w tajemnicy danych, na podstawie których możliwe byłoby ujawnienie tożsamości świadka. Postanowienie takie wydaje się wówczas, gdy świadek obawia się o swoje życie lub zdrowie, a także wolność i mienie<sup>63</sup>. W praktyce wykorzystanie instytucji świadka anonimowego okazało się bardzo trudne<sup>64</sup>.

Polskie organy ścigania dysponują wieloma uprawnieniami do walki z zorganizowaną przestępczością. Problemem może być jedynie ich nieoptymalne wykorzystanie, co związane jest z brakiem przygotowania policjantów do efektywnego działania przy użyciu posiadanych instrumentów prawnych, bieżącego przeszkolenia, wykorzystania doświadczeń zawodowych starszych funkcjonariuszy oraz czasu na zdobywanie własnych<sup>65</sup>.

## PODSUMOWANIE

W wymiarze globalnym szybko podjęto kroki w celu opracowania i wdrożenia odpowiednich instrumentów prawnych, które miałyby być skuteczne w zapobieganiu przestępczości narkotykowej oraz w walce z nią. Zauważono, że współczesne, zorganizowane grupy przestępcze działają inaczej niż wcześniej. Jest to wynikiem postępującego procesu globalizacji. Nadrzędnym problemem było powołanie jednolitych i wydajnych struktur współpracy, których działanie opierałoby się na powszechnie obowiązujących aktach prawnych. Odbywały się więc kolejne konferencje i przyjmowano kolejne deklaracje.

Na forum europejskim wypracowano różnego rodzaju porozumienia, m.in.: Układ z Schengen, Konwencja z Schengen, System Informacji z Schengen, Traktat z Maastricht, Traktat Amsterdamski, Szczyt w Tampere, Program Haski czy Program Sztokholmski. Na podstawie przeprowadzonego studium teoretycznego udało się osiągnąć cel badań, a także potwierdzić hipotezę, która przyjęła następujące brzmienie: dalszy, intensywny rozwój zorganizowanej przestępczości narkotykowej wymaga intensyfikacji działań na rzecz jej zwalczania ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia instrumentów prawnych opartych na spójnej współpracy międzynarodowej. Można skonstatować, że walka organów państwowych ze zorganizowaną przestępczością narkotykową nigdy nie jest w pełni zakończona. Te permanentne zmagania wiążą się ściśle z rozwojem cywilizacyjnym w XX i XXI

<sup>62</sup> Ibidem, s. 139.

<sup>63</sup> Może również obawiać się o zdrowie i życie swojej najbliższej rodziny. Wspomniane wartości mogłyby stać się przedmiotem ataku ze strony członków grupy przestępczej.

<sup>64</sup> Ibidem, s. 139.

<sup>65</sup> Ibidem, s. 153.

wieku. Rozwój cywilizacyjny sprawia, że przestępcy korzystają z jednej strony ze znanych, rozpowszechnionych metod otrzymywania konkretnych substancji, np. kokainy, z drugiej zaś opracowują nowe, które cechują się większą efektywnością i niższym nakładem finansowym.

W Polsce kluczowe zmiany dotyczyły przepisów Kodeksu karnego, przepisów związanych z pełnieniem funkcji świadka anonimowego i świadka koronnego oraz środków przewidzianych w Ustawie o Policji. W Kodeksie karnym znalazły się odpowiednie przepisy, dotyczące działania jednostek w grupach przestępczych. Jednoznacznie penalizuje się udział w zorganizowanych grupach, które zajmują się produkcją i obrotem różnego rodzaju narkotyków. Istotną kwestie stanowi fakt, iż prawodawca przewidział w szczególnych okolicznościach niekaralność udziału w opisywanej grupie. Odrębne przepisy dotyczą „małego świadka koronnego” i świadka anonimowego. Takie rozwiązania mają swoje racjonalne podstawy. Zorganizowane grupy przestępcze, w tym narkotykowe, są bardzo ściśle, nieufne, zamknięte na obcych. Stąd istnieje tylko jedna droga do uzyskania jakichkolwiek informacji na ich temat – wejście w posiadanie wiedzy osoby wywodzącej się z takiej grupy. Rozwój zorganizowanej przestępczości, również narkotykowej, wymusił pewne działania na poszczególnych państwach, zarówno z perspektywy światowej, jak i państwowej. Jeśli każde państwo w odosobnieniu będzie próbowało rozwiązać problem omawianej przestępczości, wówczas podejmowane działania skazane są na niepowodzenie. Dążono zatem do uruchomienia międzypaństwowej, zinstytucjonalizowanej współpracy, ukierunkowanej na całościowe, kompleksowe zwalczanie agresywnej zorganizowanej przestępczości. Postawiona hipoteza badawcza została potwierdzona. Jednoznacznie można skonstatować, że instytucje o charakterze globalnym, europejskim i krajowym, zajmujące się kwestiami związanymi ze zwalczaniem zorganizowanej przestępczości narkotykowej w wymiarze legislacyjno-instytucjonalnym, podejmowały i podejmują nadal działania oparte na prewencji ogólnej i szczególnej, skierowanej bezpośrednio do osób uzależnionych od narkotyków.

## **BIBLIOGRAFIA**

### **MONOGRAFIE I OPRACOWANIA**

- Bieniecki Ireneusz. 2012. *Przestępczość graniczna na polskim wybrzeżu w drugiej połowie XX wieku. Wybrane problemy*. Słupsk: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej.
- Bieniek Beata. 2019. *Pranie pieniędzy w prawie międzynarodowym, europejskim oraz polskim*. Warszawa: Wydawnictwo Oficyna.
- Czarnecki Bartosz. 2011. *Przestrzenne aspekty przestępczości. Metoda identyfikacji czynników zagrożeń w przestrzeni miejskiej*. Białystok: Wydawnictwo Oficyna Wydawnicza Politechniki Białostockiej.
- Gabara Ewa. 2005. *Stanowisko Polski w zwalczaniu międzynarodowej przestępczości zorganizowanej*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Galicki Zbigniew. 1992. *Kryminologiczne i prawne aspekty przestępczości zorganizowanej*. Studia i materiały, Marek W., Pływaczewski W. (red.), Szczytno: Wydawnictwo Wyższej

Szkoły Policji.

- Gardocki Lech. 2013. System Prawa Karnego, t. 8: Przepisy przeciwko państwu i dobrom zbiorowym. Warszawa: Wydawnictwo C-H-Beck.
- Jasiński Wiesław, Mądrzejowski Wiesław, Waciak Krzysztof. 2013. Przepisy zorganizowana: fenomen, współczesne zagrożenia, zwalczanie, ujęcie praktyczne. Szczytno: Wydawnictwo Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie.
- Kuzior Patryk. 2011. Transgraniczna przepisy zorganizowana w Europie i jej zwalczanie. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Pływaczewski Emil. 2011. Przepisy zorganizowana. Warszawa: Wydawnictwo C-H-Beck.
- Pływaczewski Emil. 2005. Przepisy zorganizowana. Świadek koronny, terroryzm – w ujęciu praktycznym. Kraków: Wydawnictwo Wolters Kluwer.
- Wawrzyk Piotr. 2015. Polityka Unii Europejskiej w obszarze spraw wewnętrznych i wymiaru sprawiedliwości. Warszawa: Wydawnictwo WAiP.
- Zubrzycki Waldemar. 2015. Przez PZ do terroryzmu. T. 1. Szczytno: Wydawnictwo Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie.

#### ARTYKUŁY

- Dragan Agnieszka. 2015. „System Informacyjny Schengen drugiej generacji jako nowoczesne rozwiązanie informatyczne”. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska sectio G - Ius* t. 62, (nr 1): 33–52.
- Galicki Zbigniew. 2015. „Międzynarodowa przepisy zorganizowana – prawnomiędzynarodowe instrumenty zwalczania i zapobiegania”. *Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego* (nr 12): 115–136.
- Telak Jerzy, Gad Katarzyna. 2018. „Międzynarodowa przepisy zorganizowana – wybrane aspekty”. *Zeszyty Naukowe SGSP* t. 2, (nr 66): 145–158.
- Kędzierski Maciej. 2014. „Sieciowość współczesnych organizacji przestępczych funkcjonujących w obszarze przestępczości zorganizowanej i terroryzmu”. *Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego* nr 6(10): 73–102.
- Krystyniak Małgorzata. 2004. „Układ z Schengen – konsekwencje dla Polski”. *Polski Przegląd Dyplomatyczny* nr 17(1): 18–31.
- Ocieczek Grzegorz. 2016. „Przyczyny rozwoju przestępczości w Polsce z uwzględnieniem przestępczości o charakterze narkotykowym”. *Humanistyczne Zeszyty Naukowe – Prawa Człowieka* (nr 19): 197–2019.
- Paprzycki Lech. 2002. „Świadek anonimowy – standard europejski a realia postępowania karnego”. *Palestra* nr 46(1-2/529-530): 18–31.
- Rakowski Piotr. 2005. „Unia Europejska wobec problemu przestępczości zorganizowanej w państwach regionu Bałkanów Zachodnich”. *Wspólnoty Europejskie* nr 2(159): 60–73.
- Sobczak Grzegorz. 2002. „Układ z Schengen a wybrane aspekty polityki wewnętrznej państw Unii Europejskiej”. *Zeszyt Naukowy/Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji w Kielcach* (nr 5): 77–83.
- Szumski Adrian. 2010. „Rola czynności operacyjno-rozpoznawczych w uzyskiwaniu dowodów w procesie karnym”. *Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego* (nr 26): 195–208.



## **ŹRÓDŁA INTERNETOWE**

- Biuro Wywiadu i Informacji Kryminalnych Komendy Głównej Policji. 2020. Zadania Biura Wywiadu i Informacji Kryminalnych. <http://www.policja.pl/pol/kgp/bwik/zadania/121548,Zadania-Biura-wywiadu-i- Informacji-Kryminalnych.html>.
- Europejska Agencja Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych. 2021. Granicach Państw Członkowskich (FRONTEX). [http://www.krakow.pte.pl/pliki/Ewolucja%20i%20ocena%20funkcjonowania\\_02\\_Rozdzia%C5%82-2.pdf](http://www.krakow.pte.pl/pliki/Ewolucja%20i%20ocena%20funkcjonowania_02_Rozdzia%C5%82-2.pdf).
- Europejskie Biuro Policji. 2020. [http://www.krakow.pte.pl/pliki/Ewolucja%20i%20ocena%20funkcjonowania\\_02\\_Rozdzia%C5%82-2.pdf](http://www.krakow.pte.pl/pliki/Ewolucja%20i%20ocena%20funkcjonowania_02_Rozdzia%C5%82-2.pdf)
- Układ z Schengen i Schengenski System Informacyjny. 2021. [http://www.krakow.pte.pl/pliki/Ewolucja%20i%20ocena%20funkcjonowania\\_02\\_Rozdzia%C5%82-2.pdf](http://www.krakow.pte.pl/pliki/Ewolucja%20i%20ocena%20funkcjonowania_02_Rozdzia%C5%82-2.pdf).

## **AKTY NORMATYWNE**

- Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 15 listopada 2000 r., Dz. U. 2005 r., Nr 18, poz. 158.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, Dz.U. z 1997 r. nr 88 poz.553
- Ustawa o świadku koronnym z dnia 25 czerwca 1997 r., Dz. U. 1997 Nr 114, poz. 738 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 17 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2013 r., poz. 1247 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2015 r., poz. 529.